

پاسخ تشریحی آزمون های جمع بندی تیزهوشان فارسی نهم

پاسخ سری اول:

- 1- گزینه (1): انعام: بخشش / مسخر: مطیع / تنبیه: هوشیار کردن / حقه: جعبه.
- 2- گزینه (2): فردوسی، قرن چهارم (شاهنامه) / سنایی غزنوی، قرن ششم (کارنامه بلخ، حدیقه الحقیقه، سیرالعباد الی المعاد) / سعدی، قرن هفتم (بوستان، گلستان)
- 3- گزینه (3): توضیح سایر گزینه‌ها: گزینه (1): سه ترکیب وصفی دارد: میوه الوان، گل صدبرگ، خوشه زرین. گزینه (2): چهار حرف اضافه وجود دارد (چهار بار «از»). گزینه (4): «که» در آغاز هر مصراع ضمیر پرسشی و به معنی چه کسی است و بار دوم در هر مصراع، حرف ربط است.
- 4- گزینه (1): این بیت تشخیص ندارد.
- 5- گزینه (4): تمام بیت‌ها به «عبرت‌پذیری» دلالت دارند به جز بیت 4.
- 6- گزینه (4): بیت‌های 1، 2 و 3 همگی توصیف ناپذیری ذات خداوند را بیان می‌کنند؛ درحالی که بیت 4، ناگشودنی بودن رازهای هستی را می‌گوید.
- 7- گزینه (4): بیت پرسش و بیت گزینه 4، هر دو به تسلط خداوند بر اجرام و ستارگان و آفرینش آسمان و زمین اشاره دارند.
- 8- گزینه (1): «لیل و نهار» نقش نهادی دارند؛ یعنی لیل و نهار تفاوت نکند.
- 9- گزینه (3): ترکیب «سرِ غفلت» اضافه «اقترانی» است نه اضافه «تشبیهی». ترکیب‌های «سیل فنا»، «گوی سعادت» و «محبس تن» اضافه‌های تشبیهی هستند؛ چون بین مضاف و مضاف‌الیه رابطه شباهت و همانندی وجود دارد ولی در ترکیب «سرِ غفلت» رابطه شباهت و همانندی بین مضاف و مضاف‌الیه (غفلت) وجود ندارد. در اضافه «اقترانی» بین مضاف و مضاف‌الیه رابطه قرابت و همراهی وجود دارد. راه تشخیص اضافه اقترانی: دستِ ادب: او دست را «به نشانه ادب» بر سینه گذاشت. (معنی می‌دهد) / سرِ غفلت: او سر را «به نشانه غفلت» پایین آورد. (معنی می‌دهد)
- 10- گزینه (4): «که» در بیت: «نباید بدو نیز اندیشه راه / که او برتر از نام و از جایگاه» به معنی «زیرا» است به این نوع «که» حرف ربط تعلیلی می‌گویند؛ چون «علت» و «دلیل» را بیان می‌کند. معنی بیت گزینه 4: که (زیرا) انسان کج‌رفتار به مقصود نمی‌رسد ← که: زیرا / «که» در گزینه‌های 1 و 2 به معنی «کسی» و در گزینه 3 ضمیر پرسشی است.
- 11- گزینه (4).
- 12- گزینه (2): در این گزینه به قدر و منزلت و ارزش انسان تأکید شده است، اما در سه گزینه دیگر، به عبرت‌پذیری اشاره شده است: یعنی، این همه چیزها در این دنیا وجود دارد اما بسیاری از انسان‌ها از این اتفاقات و چیزهای تأثیرگذار، عبرت نمی‌گیرند.
- 13- گزینه (3).

پاسخ تشریحی آزمون های جمع بندی تیزهوشان فارسی نهم

14- گزینه (3)؛ جمله اول: ملکا (ندا و منادا) / جمله دوم: ذکر تو گویم / جمله سوم: تو پاکی / جمله چهارم: خدایی / جمله پنجم: نروم جز به همان ره / جمله ششم: توام راهنمایی

15- گزینه (3)؛ واژه «رفتار» در گزینه 3 به معنی «رفتن» و «طرز حرکت» است؛ یعنی «شتر در رفتن و حرکت از من سبقت گرفت» و در بیت مورد پرسش نیز «رفتار» به همین معنی است، یعنی «کج رفتار» کسی که حرکت و طرز حرکت (رفتن) او کژ و گمراهانه است.

پاسخ سری دوم:

1- گزینه ی (۴) پاسخ درست است.

معامله با عمل؛ ارواح با روحانیون و مصاحبت با صحبت هم خانواده اند.

2- گزینه ی (2) پاسخ درست است.

در ترکیب «مرغ پای بسته» «مرغ» هسته و «پای بسته» صفت بیانی است.

3- گزینه ی (3) پاسخ درست است.

کلمه های «برابر، فزون، شاخ بی بر» در سایر ابیات نقش «مسند» دارند.

4- گزینه ی (1) پاسخ درست است.

بیت هفت: «درخت علم»: اضافه ی تشبیهی است.

بیت چهار: صحبت کردن با مرغ و مورد خطاب قرار دادن آن «تشخیص» دارد.

5- گزینه ی (3) پاسخ درست است.

گزینه ی (1) با بیت (۶) هم مفهوم است.

گزینه ی (2) با بیت (۷) هم مفهوم است.

گزینه ی (4) با بیت (۲) هم مفهوم است.

6- گزینه ی (1) پاسخ درست است.

گزینه ی (2): معلّم: مفعول

گزینه ی (3) دامنه: نهاد / وسیع تر: مسند

گزینه ی (4) خوب زیستن: مفعول (توجه: مصدر نقش دستوری محسوب نمی شود).

پاسخ تشریحی آزمون های جمع بندی تیزهوشان فارسی نهم

7- گزینه‌ی (3) پاسخ درست است.

عیان ≠ پنهان / ناآگاه ≠ واقف / قریب ≠ بعید

8- گزینه‌ی (4) پاسخ درست است.

گزینه‌ی (1): «کلید زبان» زبان مانند کلیدی است که آن را به‌دست گرفتم.

گزینه‌ی (2): «زندان خاموشی» خاموشی (=سکوت) مثل زندانی بود که در آن بودم.

گزینه‌ی (3): امتحانات مثل دیوهای وحشتناک بودند.

9- گزینه‌ی (4) پاسخ درست است.

«پروین، شهریار، سعدی» در سایر گزینه‌ها، اسم شاعرانی است که این ابیات از آن‌ها است. بنابراین این ابیات

«تخلص» محسوب می‌شوند.

10- گزینه‌ی (4) پاسخ درست است.

در سایر گزینه‌ها عبارت‌های «پرسش کردن عقل، باخبر کردن آینه و سخن گفتن با نسیم» جان بخشی

ایجاد کرده‌اند.

۱۱- گزینه‌ی (1) پاسخ درست است.

گزینه‌ی (2): زان ← از آن / گر ← اگر

گزینه‌ی (3): گر ← اگر

گزینه‌ی (4): دگر ← دیگر

در گزینه‌ی (1) هیچ واژه‌ای مخفف به کار نرفته است.

12- گزینه‌ی (4) پاسخ درست است.

همه‌ی ابیات به جز گزینه‌ی (4) اشاره می‌کنند که «با دیدن جهان و آفرینش، پی به وجود خدا می‌بریم.»

13- گزینه‌ی (4) پاسخ درست است.

14- گزینه‌ی (3) پاسخ درست است.

15- گزینه‌ی (2) پاسخ درست است. توضیحات داده شده در این گزینه مربوط به «گلستان» می‌شود.

پاسخ تشریحی آزمون های جمع بندی تیزهوشان فارسی نهم

پاسخ سری سوم:

- 1- گزینه (1)؛ مفهوم مشترک عبارت پرسش و بیت گزینه 1: همه پدیده‌ها و آفریده‌ها، نشانه وجود خداوند است. مفهوم سایر گزینه‌ها: گزینه 2 همه آفریده‌های خدا زیباست. / گزینه 3 در عالم هستی، جز خداوند وجود ندارد. / گزینه 4 هرچه می‌کنم از شوق لطف و محبت وجود خداوند است.
- 2- گزینه (4)؛ نوع پرسش در گزینه‌های ب و ه انکاری نیست، بلکه صرفاً یک پرسش عادی است.
- 3- گزینه (1)؛ واژه «نقش» نقش مفعولی دارد. «بنمود» (نشان داد) فعل گذراست و نیاز به مفعول دارد. «چون» حرف ربط است و در معنای وقتی که، «چون» اگر به معنی مثل و مانند باشد حرف اضافه است و اسم بعد از آن متمم.
- 4- گزینه (4)؛ مصاحبت: هم صحبتی، هم‌نشینی، دوستی / مصائب: بلاها و سختی‌های بزرگ / خرسند: خشنود، قانع / موهبت: بخشش، دهش.
- 5- گزینه (2)؛ تضاد ندارد/ تشبیه: دیدار یار غایب به بارش در بیابان/ واج‌آرایی: تکرار حرف «ر، ب، ا، ی» / جناس بین در و بر.
- 6- گزینه (4)؛ «تر» به معنی «گریان» است. به خاطر داشته باشید که پسوند «تر» به آخر صفت اضافه می‌شود نه اسم.
- 7- گزینه (2)؛ املای درست سایر کلمات: «خار، خاصه، داعیه، رحلت، خوض».
- 8- گزینه (3)؛ برای پاسخ به چنین پرسش‌هایی ابتدا باید زمان فعل‌ها را مشخص کنیم، فعل اول ماضی نقلی سوم شخص جمع و فعل آینده اول شخص جمع است. بن مضارع گفت، «گوی» می‌شود به اول آن نشانه «می» اضافه می‌کنیم با اضافه کردن شناسه «می‌گویند». در فعل آینده هم می‌دانید که فعل اصلی در قسمت دوم است و قسمت اول فعل کمکی است؛ پس می‌شود «بشنویم».
- 9- گزینه (4)؛ در گزینه 1 «شاعر» (به جای عارف) درست است. در گزینه 2، «حنظله» معاصر طاهریان بوده است. در گزینه 3 در حکمت «عملی» بررسی کرده است نه «علمی».
- 10- گزینه (3)؛ بن مضارع گرفتن: گیر؛ که در ساختمان مصدر وجود ندارد. بن مضارع سایر گزینه‌ها: خوان، چر، بر، که در ساختمان مصدر وجود دارد.
- 11- گزینه (2)؛ است ← می‌باشد ← مضارع اخباری.
- 12- گزینه (3)؛ تمام گزینه‌ها: به اهمیت نداشتن اصل و نسب و تأکید به خود اتکایی فرد اشاره دارند؛ ولی گزینه 3 به پرهیز از ظاهرسازی توجه دارد.

پاسخ تشریحی آزمون های جمع بندی تیزهوشان فارسی نهم

13- گزینه (3)؛ مفهوم گزینه 3 « دشمن دانا بهتر از دوست نادان است.» / مفهوم مشترک گزینه‌های 1، 2 و 4: «تأثیرپذیری انسان از هم‌نشینی با انسان‌های بد»

14- گزینه (4)؛ مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: نتیجه عملکرد انسان به خود او برمی‌گردد؛ یعنی «هرچه کنی به خود کنی / گر همه نیک و بد کنی»

15- گزینه (4)؛ فعل‌های «بماند» و «ماند - بماند» در بیت گزینه 4 مضارع التزامی هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- 1 شوم - می‌شوم: مضارع اخباری / باشم - می‌باشم ← مضارع اخباری
- 2 نخوانند - نمی‌خوانند ← مضارع اخباری / بُرد - ببرد ← مضارع التزامی
- 3 بَرند - می‌بَرند ← مضارع اخباری / کنند - بکنند ← مضارع التزامی / دانستند - ماضی ساده

پاسخ سری چهارم:

1- گزینه (4)؛ واقف: آگاه / قعر: عمق چیزی / ورد: دعا و ذکر زیر لب / شوریده: پریشان حال

2- گزینه (2)؛ کنعان ← متمم / گلستان ← مسند / دوران ← مضاف‌الیه

3- گزینه (2)؛ کلبه احزان، حال تو ← ترکیب اضافی (اسم + اسم) / یوسف گم‌گشته، دل غم‌دیده، این سر، سر شوریده
← ترکیب وصفی (اسم + صفت)

4- گزینه (3)؛ «حافظ» در این بیت به معنای «نگهدار» آمده است و تخلص نیست اما در سایر بیت‌ها «حافظ» به عنوان تخلص به کار رفته است. زیرا در کلام می‌فهمیم که «حافظ» اسم خاص است.

5- گزینه (4)؛ وابسته پسین ← دانا، جان / وابسته پیشین ← آن / فعل اسنادی ← بود.

6- گزینه (1)؛ پیوست، گذشت، کرد، نهفت، بود. در بقیه گزینه‌ها به ترتیب «سه»، «چهار» و «چهار» بن ماضی وجود دارد.

7- گزینه (2)؛

8- گزینه (4)؛ «تهمت» و «همت» از یک ریشه نیستند، تهمت از «وهم» و همت از «هم م»

9- گزینه (2)؛ دو فعل ماضی نقلی در بیت اول و سه فعل ماضی نقلی در بیت دوم.

پاسخ تشریحی آزمون های جمع بندی تیزهوشان فارسی نهم

«دیده» در کلمه ماقبل قافیه مصراع اول و قافیه مصراع دوم و معطوف به دل در مصراع سوم و کلمه ماقبل قافیه در مصراع چهارم «اسم» است به معنی چشم.

10- گزینه (3)؛ تشبیه دارد (دفتر تاریخ) اما جناس ندارد. در گزینه 2 واج آرای: تکرار «ر» و «ش»، تلمیح به داستان آرش و سیاوش در گزینه 3 نسبت دادن وحشی و سرکش به تیر / جناس بین سرکش و ترکش (اگر سرکش و ترکش بخوانیم جناس ندارند). در گزینه 4 تشبیه: چشم به قاب عکس تشبیه شده است. کنایه: کل مصراع کنایه از این که هزاران نفر متوجه حسین فهمیده شدند.

11- گزینه (3)؛ جامی، هفت اورنگ را به تقلید از خمسه نظامی سروده است.

12- گزینه (4)؛ معنای درست واژه‌ها: رستن: رها شدن با «رستن» (رویدن) اشتباه نشود. / شط: رودی بزرگ که به دریا می‌ریزد / سیرت: خلق و خو

13- گزینه (3)؛ مفهوم گزینه 3: دنیا پر از دشواری‌ها و سختی‌ها است (پر از خطر است) در این میانه، عارفان آسوده و در آرامش هستند که گوشه‌نشینی اختیار کرده‌اند. مفهوم مشترک گزینه‌های 1، 2 و 4: به دست آوردن گنج و رسیدن به هدف (عشق و ...) با مشکلات همراه است و برای دستیابی به هدف و گنج و ... باید تلاش کرد و نترسید.

14- گزینه (1)؛ املاي درست کلمه‌ها: درگزرَم ← درگذرم / برخواست ← برخاست

15- گزینه (4)؛ مفهوم گزینه 4: جان فدا کردن عاشق، است در پای معشوق / مفهوم مشترک گزینه‌های 1، 2 و 3: در راه رسیدن به هدف و معشوق، باید موانع و دشواری‌های راه را تحمل کرد.

پاسخ سری پنجم:

1- گزینه (3)؛ نظامی، تخلص ابومحمد الیاس بن یوسف نظامی گنجوی است. در گزینه 1، بیت سعدی است که درباره فردوسی گفته است. در گزینه 2، بیت مولوی است که درباره عطار گفته است و در گزینه 4، بهار، تخلص ملک الشعرای بهار نیست؛ بلکه منظور فصل بهار است.

2- گزینه (3)؛ معنای درست واژه‌ها: مایه‌ور: ارجمند، سرشار، پرمایه / فراخنا: پهنا و گستردگی / گزند: آسیب / پویه کردن: دویدن، تلاش و جستجو

3- گزینه (4)؛ «شرمسار» مسند است: تا [ما] از پدر او شرمسار نشویم در گزینه 1، «چو» به معنی مثل و مانند و حرف اضافه است.

4- گزینه (4)؛ املاي درست کلمه، «درگذرم» است.

پاسخ تشریحی آزمون های جمع بندی تیزهوشان فارسی نهم

5- گزینه (3)؛ جناس وجود ندارد. بررسی گزینه ها: گزینه 1، تشبیه: خرمشهر [مانند] شقایق خون رنگ - تشخیص: داغ جنگ بر سینه خرمشهر / گزینه 2، اغراق: از آسمان آتش بارید - کنایه: کشتی ها به گل نشست / گزینه 3، تشبیه: مسجد [مانند] مادر / گزینه 4، کنایه: دل سپرده است - واج صامت «س» چند بار آمده است.

6- گزینه (4)؛ هم عبارت پرسش و هم بیت گزینه 4 بر این نکته تأکید دارند که عاشق، خواسته ای جز برآوردن رضایت معشوق ندارد. مفهوم گزینه 1: فروتنی عاشق در برابر معشوق / مفهوم گزینه های 2 و 3: استقامت در راه عشق.

7- گزینه (4)؛

8- گزینه (1)؛ آن شب - سه دختر

9- گزینه (3)؛ تذکره الاولیا ← عطار / مخزن الاسرار ← نظامی / حدیقه ← سنایی

10- گزینه (4)؛ بیت پرسش و بیت گزینه 4 هر دو به این نکته اشاره دارند که سخن، ارزش و اعتبار انسان را مشخص می کند پس نباید با سخنان بی ارزش، خود را حقیر کرد.

11- گزینه (3)؛ زمان فعل ها به ترتیب، گزینه 1، ماضی مستمر / گزینه 2، ماضی بعید / گزینه 3، ماضی التزامی / گزینه 4، ماضی نقلی⁰

12- گزینه (2)؛ «باران» نقش نهادی دارد و قافیه های «بیابان»، «قرآن» و «خراسان» مضاف الیه هستند.

13- گزینه (2)؛ فعل مشترک در گزینه های 1، 3 و 4: ماضی مستمر: 1- داشتم می شدم 3- داشت می فرسود. 4- داشت می شد / در گزینه 2 یک فعل مستقل و اصلی است ولی در سایر گزینه ها «داشت» فعل کمکی است.

14- گزینه (4)؛ بیت گزینه 4 فقط به همنشین نشدن با انسان های بد اشاره می کند. مفهوم مشترک عبارت و گزینه های 1، 2 و 3: تنهایی، بهتر از همنشین بد است که تلمیح دارد به سخن زیبای پیامبر (ص): الْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنْ جَلِيسِ السُّوءِ.

15- گزینه (1)؛ واژه های «درمان دهی» و «فرمان دهی» جزء واژه های «مشتق - مرکب» [وندی - مرکب] هستند و جزء «دهی» در هیچ کدام یک از واژه ها مستقل نیست که ردیف به شمار آید؛ پس واژه های «درمان دهی» و «فرمان دهی» با یکدیگر هم قافیه هستند.